

РОЗДІЛ III. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО

УДК 341.241.3: 341.242.2: 346.3

ДОГОВІР КЛІНІНГУ: ДО ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ

Шишка Р.Б., д.ю.н., професор

*Юридичний інститут Національного авіаційного університету,
проспект Космонавта Комарова, 1, м. Київ, Україна*

Автором статті досліджено деякі особливості правової конструкції договору клінінгу. У статті зроблено висновок, що договір клінінгу є непоіменованим договором про надання послуг. Характерною особливістю цього договору є надання особливого виду фактичних послуг – прибирання приміщення за замовленням клієнта. Зазначена правова конструкція є новою для вітчизняного законодавства та практики його застосування, відповідно, потребує подальшого розвитку та удосконалення.

Ключові слова: клінінг, договір клінінгу, непоіменований договір, послуги, результат послуги.

ДОГОВОР КЛИНИНГА: К ПРОБЛЕМЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ

Шишка Р.Б.

*Юридический институт Национального авиационного университета,
проспект Космонавта Комарова, 1, г. Киев, Украина*

Автором статьи исследованы некоторые особенности правовой конструкции договора клининга. В статье сделан вывод, что договор клининга является непоименованным договором о предоставлении услуг. Характерной особенностью этого договора является предоставление особого вида фактических услуг – уборки помещений по заказу клиента. Исследуемая правовая конструкция является новой для отечественного законодательства и практики его применения, соответственно – требует дальнейшего развития и усовершенствования.

Ключевые слова: клининг, договор клининга, непоименованный договор, услуги, результат услуги.

CONTRACT OF CLEANING: THE PROBLEM OF REGULATION

Shishka R.B.

*Law institute of the National aviation university,
boulevard of Cosmonaut Komarova, 1, Kiev, Ukraine*

Among the contractes that have recently emerged in the domestic sphere there appeared a contract, which deserves a special attention and is called a "cleaning contract". The «cleaning contract» is a new snstitute of contract law in consumer direction actively developed and needed by the practice.

This is due to the development of market relations and market services, the changing role of a woman who took a proactive stance and is more educated than men, self-sufficient and does not see her main aim as a cleaner and housewife; changes in housing legislation, which allowed to have ownership or other ground dwelling without limitation of its size and the need for significant efforts to clean large premises; dividing the population by strata; demand for cleaning services from customers. The modern woman has higher education and is active in the economic and social spheres.

If there is a demand, there is a supply. Thus, the cleaning company "Professional Cleaning Technology" specializes in cleaning of apartments, offices, houses and cars. From 2004 it provides cleaning services for real estate and apartments, cottages, restaurants, country houses ets. It provides daily cleaning complex; comprehensive general cleaning; cleaning of industrial and other buildings and structures; cleaning of apartments and cottages; cleaning after construction and repair; wash any of windows, stained glass windows and facades, washing and dry cleaning of any hard floors and surfaces, application of protective coatings; chemical carpet cleaning, carpet and upholstery; cleaning of the surrounding area; wash basins and paving slabs; cleaning and washing of roofs and external drainage systems; clearing roofs of snow and icing; snow

removal; cleaning and disinfection of sanitary zones; industrial alpinism. Professional cleaning takes into account the requirements for care facilities and some things that are not always provided with residential home cleaning.

No wonder that the number of businesses and self-employed persons in this area is growing, as well as the number of disputes between them and customers are growing too. Its novelty and lack of regulation are favorable for the realization of the right of the strong side especially in this new policy, abuses in the area of information, complexity of consumer protection. Unfortunately there are no researches of this contract, except of informative guidance data. Modern civil doctrine doesn't pay much attention to the problems of legal regulation of cleaning. However, this contract deserves attention as a source of positive regulation. At least the Civil Code of Ukraine settles contracts which are rarely used in practice than a contract of cleaning service (for example, the rent contract).

The purpose of publishing is to draw attention of the researchers to the development of legal items arising in case of its conclusion and of the presentation it's author vision. The object is the same design institute and the treaty relationship arising under the contract of cleaning and the subject is the requirements for contractual structures of the civil contract, the provisions of law, the practice of contract cleaning, the scientific doctrine.

Key words: cleaning, contract of cleaning, unnamed contract, services, the result of services.

Постановка проблеми. Серед договорів, що останнім часом виникли у побутовій сфері, заслуговує уваги «клінінг», що дослівно означає «прибирання»: як новий і не розроблений інститут договірної права споживчого спрямування, що запозичений практикою і активно розвивається із властивими всьому новому абсолютизацією, перекосами та зловживаннями.

Він зумовлений розвитком ринкових відносин і ринку послуг, зміною ролі жінки, яка займає активну позицію, є більш освіченою, ніж чоловік, самодостатньою і не вбачає своє призначення у ролі прибиральниці та домогосподарки; змінами в житловому законодавстві, яке дозволило мати на праві власності чи інших підставах житло без обмеження його розміру і потребою значних зусиль на прибирання великих житлових приміщень; поділом населення на верстви; попитом на послуги з прибирання зі сторони клієнтів замовників. Сучасна жінка має вищу освіту і активна в економічній та соціальній сферах.

Якщо є попит, то є і пропозиція. Так, клінінгова компанія ТОВ «Професійні клінінгові технології» спеціалізується на прибиранні житла, офісів, котеджів і салону автомобіля. Вона з 2004 року надає послуги з експлуатації об'єктів нерухомості і професійного прибирання квартир, котеджів, ресторанів, заміських будинків. Вона забезпечує її послуги з: щоденного комплексного прибирання приміщень; генерального комплексного прибирання приміщень; прибирання виробничих та інших будівель і споруд; прибирання квартир і котеджів; прибирання приміщень після будівництва, ремонту; миття будь-яких вікон, вітрин, вітражів і фасадів; миття і хімічного чищення будь-яких твердих підлог і поверхонь, нанесення захисних покриттів; хімічного чищення килимів, килимових покриттів та м'яких меблів; прибирання прилеглої території; миття басейнів і тротуарної плитки; очищення та миття дахів і зовнішніх водостічних систем; очищення дахів від снігу та обледеніння; прибирання та вивезення снігу; чистки та дезінфекції санітарних зон; промислового альпінізму. Професійне прибирання враховує вимоги щодо догляду за приміщеннями та окремими речами, що не завжди забезпечується при побутовому домашньому прибиранні.

Не дарма зростає кількість суб'єктів господарювання і самозайнятих осіб у цій сфері, а разом із тим і кількість спорів між ними та замовниками. Його новизна та неурегульованість є сприятливим для реалізації права сильної сторони насамперед у цій новій політиці, зловживаннях в інформаційній сфері, ускладненні захисту прав споживачів. На превеликий жаль, розробок цього договору, окрім інформативного спрямування, немає. У сучасній цивілістиці в межах відкритих для широкого користування ресурсів проблемам правового регулювання клінінгу не приділено уваги навіть на постановочному чи змістовному спрямуваннях, а лише довідково-рекламному. Проте цей договір заслуговує на увагу, як і його позитивне регулювання. Принаймні, у ЦК України врегульовані договори, які рідше використовуються на практиці, ніж договір клінінгу (рента).

Мета публікації – привернути увагу науковців до розробки елементів правовідносин, які виникають у разі його укладення та презентації авторського їх бачення. Об'єктом є сама конструкція цього договірної інституту та правовідносини, які виникають на підставі укладення договору клінінгу, а предметом – вимоги щодо договірних конструкцій цивільно-правового договору, положення законодавства, практика застосування договору клінінгу, наукова доктрина.

Основний матеріал. Прибирання як необхідна та доволі рутинна домашня робота має свої прояви: соціальний – щодо їх розподілу та зближення сім'ї і виховання дітей, економічний – у будь-якому разі це праця, яка підлягає оцінці, правовий – елемент права людини на гідний рівень життя; частина санітарного стану приміщень та критерій виваженого прийняття рішення про всиновлення, відібрання дітей тощо, вимога до житлового приміщення. Воно і причина побутових конфліктів з розподілу та виконання домашніх обов'язків, навіть розпаду сімей тощо. Прибирання оцінюється також як елемент культури людини, її світогляду, імператив щодо співмешкання окремих спільнот, наприклад, проживання в гуртожитках, що, як не дивно, стало певною соціальною проблемою. Воно здійснюється як частина забезпечення побуту людини, умов для професійної діяльності, спеціалізація праці.

Професійне прибирання враховує вимоги щодо догляду за приміщеннями та окремими речами, що не завжди забезпечується при побутовому домашньому прибирання. Клінінг приміщень – затребувана наразі послуга, як високотехнологічний сучасний сервіс, що докорінно відрізняється від традиційних і уже застарілих уявлень про наведення чистоти та їх утримання. Її переваги у професійності прибирання, вивільненні часу для основної професійної чи іншої діяльності, абстрагування від турбот і проблем побуту та запобігання конфліктам на побутовому підґрунті, гарантованої високої якості клінінгових послуг, їх доступності за рахунок прогресивних професійних технологій і техніки, економії на придбанні обладнання для прибирання, витратних матеріалів, підвищення самооцінки і престижу від звільнення від рутини.

В Україні сформувався сегмент ринку клінінгу, на нього є попит і цього ігнорувати не можна. Його правовою формою є договір як підстава виникнення правовідносин між суб'єктом їх надання (виконавцем) та клієнтом-замовником. У цьому аспекті він вкладається в алгоритм договору, який передбачено ст.909 ЦК України, тобто, договору з надання послуг. Принаймні не йдеться про створення нового уречевленого продукту, а лише про підтримання в належному стані приміщення, зокрема житла чи підсобного, виробничого приміщення, їх частини.

Термінологічно клінінг походить від англійського «cleaning» – чистити, прибирати, і міняти його на щось інше в умовах адаптації законодавства і правничої термінології потреби немає. Наразі нічого дивного в англійській назві та правничій термінології не вбачається: вона зрозуміла і так називається у більшості країн ринкової економіки, закріпилась у лексиці.

Слід зауважити, що національне законодавство, окрім загальних положень про послуги та глави 73 ЦК України, окремо ці відносини не регулює і не забезпечує в цій частині достатній регулятивний вплив. Опосередковано, у разі, якщо замовником є фізична особа, цей договір підпадає під Закон України «Про захист прав споживачів» як споживчий договір (ч.6 ст.1).

Відповідно, цей договір є непойменованим і відданим мононормативному регулюванню на розсуд клінінгових компаній чи окремих фізичних осіб, які, як самозайняті, при тому не завжди суб'єкти підприємництва, спеціалізуються на такій діяльності. Такі компанії мають свої типові договори та додатки до них із розцінками на певні послуги та їх обсяг і моделюють відносини за договором про приєднання. Самозайняті особи виходять зі звичаїв джентльменських правил особливо у складний період масового безробіття та безгрошів'я.

Принциповим для визначення місця є його предмет. Як уже зазначалося, за своєю юридичної природою договір клінінгу тяжіє до договорів із надання послуг, що зумовлює його основні елементи: предмет, строк, ціну, місце надання послуги. Щодо першого, то йдеться про послугу –

виконання комплексу робіт з прибирання приміщення замовника, що здебільшого окремо уточнюється в додатку до договору. Йдеться про прибирання офісів або квартир, підземних парковок, торговельних залів або складів, барів і ресторанів, промислових кухонь або виробничих приміщень і прилеглих до них територій на час відсутності персоналу (вихідні дні, перерви у роботі, спеціально відведені санітарні години тощо), а точніше фактичну послугу – як об'єкт цивільних правовідносин, який у договірному праві трансформуються у предмет договору. Якщо розроблена доктрина послуг і їх конститутивні та варіативні ознаки в оптимальному чи розширеному доктринальному тлумачення, то фактичні послуги розроблені поверхово.

Раніше для виконання клінінгових робіт виконавці могли отримати необов'язкову ліцензію «Експлуатація інженерних інфраструктур міст та інших населених пунктів» як аргумент підстави дії на ринку для клієнта. Наразі ці дії підпадають під ремонтні роботи і ліцензію на клінінгову діяльність отримувати не потрібно. Окрім того, ДСТ Р 51870-2002 – «Послуги побутові. Послуги з прибирання будинків і споруд» як стандарт містить перелік заходів щодо прибирання й догляду за поверхнями, а також вимоги до якості прибраних поверхонь.

Ділова практика надання таких послуг зарубіжними компаніями опирається на підтверджену професійність персоналу і наявність його підготовки за програмою хоча б однієї з декількох впливових західних професійних організацій у галузі клінінгу, наприклад – Британського інституту прибиральних наук (BICS). Його слухачі після складання кваліфікаційних іспитів одержують сертифікати BICS першого або другого ступеня. Навчання проходить з тридцяти загальноприйнятих тем за системою СОРС BICS. Приклад: А2 – миття підлоги одним розчином; А4 – натирання підлоги; В2 – екстракція килимового покриття гарячою водою (розчином); В4 – чищення (килимів) звичайним шампунем; З2 – миття стін; С3 – миття вікон; D1 – видалення пилу, вологе протирання, миття й застосування поліролі для різних поверхонь; D2 – чищення оббивки меблів; Е1 – виведення плям (з килимових покриттів); Е3 – очищення персональних комп'ютерів. Якщо у виконавця є сертифіковані за ними фахівці, то виникає право на відкриття власного авторизованого центру навчання й сертифікації за програмою BICS і надання освітянських професійних послуг.

В усіх цих випадках йдеться про діяльність, що пов'язується не зі створенням речі, а з отриманням відповідного блага, що має споживну вартість і є об'єктом цивільного права. Залежно від змісту та суб'єктного складу, зобов'язання про надання послуг поділяються на три групи: 1) зобов'язання, спрямовані на надання послуг юридичного характеру (договір доручення, договір комісії); 2) зобов'язання, спрямовані на надання фактичних послуг (договір зберігання, договір про охорону об'єктів тощо); 3) зобов'язання, у яких поєднуються юридичні і фактичні послуги (договір експедиції).

Іншими словами, замовник за таким договором фактично пристає на умови послугонадавача і практично не захищений. Власне це і привертає увагу до нього з огляду на правову природу та механізм договірного регулювання, зміст прав та їх гарантії, захист прав споживачів від зловживань з боку послугонадавачів. Нарешті, слід зважати не тільки на регулюючу функцію законодавства, але і на роль його у забезпеченні повноти регулювання та охороні суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів його сторін.

Справа в тому, що на підставі такого договору послугонадавач має доступ до «святих святих» – житла та життєвого середовища, інформації тощо. Зрозуміло, що інформація про замовника, його житло, майно тощо, яка стає відомою виконавцями договору, не повинна повідомлятися стороннім.

Слід зауважити, що в цьому договорі чільне місце посідає добросовісність, зокрема стосовно речей, які загубилися, пресловутих «заначок» тощо.

Щодо строку в досліджуваному договорі, він може визначатися одинично або sukcesивно (за певними датами чи залежно від виклику замовника). У такому разі виконання замовлення залежить від зайнятості персоналу виконавця.

Договор на оказание клининговых услуг
№ _____

г. _____ «___» _____ 20__ г.

_____, именуемое в дальнейшем «Заказчик», в лице _____, действующего на основании _____, и _____, именуемое в дальнейшем «Исполнитель», в лице _____, действующего на основании _____ – вместе «Заказчик» и «Исполнитель», именуемые в дальнейшем «Стороны», заключили настоящий Договор о нижеследующем:

1. Предмет договора

- 1.1. Заказчик поручает, а Исполнитель принимает на себя обязательства организовать выполнение комплекса работ по уборке помещения Заказчика, расположенного по адресу: _____, общей площадью _____ кв.м.
- 1.2. Перечень, объемы, сроки и стоимость работ приведены в приложениях № 1 и № 2, являющихся неотъемлемой частью настоящего Договора.

2. Права и обязанности сторон

2.1. Права и обязанности Исполнителя

- 2.1.1. Исполнитель обеспечивает качественное выполнение работ, в объеме и сроки, предусмотренные настоящим Договором и Приложением № 1.
- 2.1.2. Исполнитель по желанию Заказчика предоставляет услуги по уборке, выполняемые по отдельной цене, согласно Приложению № 2.
- 2.1.3. Исполнитель самостоятельно приобретает материалы, оборудование и технику, необходимые для выполнения работ, а также за свой счет обеспечивает обслуживание и ремонт оборудования и техники.
- 2.1.4. Обеспечивает уборку помещений в соответствии с Приложением № 1 по графику, согласованному с Заказчиком.
- 2.1.5. Изменение графика выполнения работ по инициативе Исполнителя возможно только после уведомления Заказчика и получения его согласия. О предстоящем изменении Исполнитель обязан уведомить Заказчика за три рабочих дня.
- 2.1.6. Несет ответственность за соблюдение вверенным ему персоналом правил техники безопасности, пожарной безопасности и правил внутреннего распорядка на территории Заказчика.
- 2.1.7. Максимально экономно использует электроэнергию, воду и другое обеспечение, предоставляемое ему Заказчиком.
- 2.1.8. Немедленно устраняет претензии Заказчика, предъявленные к качеству выполненных работ.
- 2.1.9. В последний день текущего месяца представляет Заказчику Акт сдачи-приемки работ.
- 2.1.10. Гарантирует полное возмещение ущерба, связанного с порчей имущества Заказчика, нанесенного во время проведения работ по вине работников Исполнителя.
- 2.1.11. Исполнитель гарантирует строгое соблюдение принципа конфиденциальности.

2.1.12. Исполнитель не имеет права передавать свои обязательства по настоящему договору третьей стороне без предварительного письменного согласия Заказчика.

2.2. Права и обязанности Заказчика

2.2.1. Предоставляет работникам Исполнителя электроэнергию, горячую и холодную воду, необходимые для уборки помещения.

2.2.2. Предоставляет работникам Исполнителя закрывающуюся комнату для хранения уборочного оборудования, инвентаря и химических средств.

2.2.3. Обеспечивает доступ к убираемым помещениям в согласованное Сторонами время.

2.2.4. В случае необходимости Заказчик передает Исполнителю перечень специальных требований по технике безопасности, пожарной безопасности и поведению персонала Исполнителя, подлежащих неукоснительному соблюдению на территории объекта.

3. Расчеты по Договору

3.1. 25 числа каждого месяца Исполнитель выставляет счет на оплату выполненных работ.

3.2. Расчеты по настоящему Договору производятся путем перечисления Заказчиком денежных средств на расчетный счет Исполнителя в течение 5 дней с момента подписания Акта сдачи-приемки работ.

3.3. Размер стоимости услуг по Договору не подлежит изменению в одностороннем порядке.

3.4. Любое изменение объема и стоимости работ оформляется дополнительным соглашением к настоящему Договору, подписывается уполномоченными представителями сторон и скрепляется печатями сторон.

3.5. В случае изменения банковских реквизитов, стороны должны незамедлительно сообщить друг другу об этом в письменном виде.

3.6. В случае несвоевременной оплаты Заказчиком сумм, предусмотренных настоящим Договором, Исполнитель вправе взыскать с Заказчика пени в размере 0,1% от невыплаченной суммы за каждый день просрочки, но не более 5 % от общей суммы Договора в месяц или приостановить работы.

4. Ответственность сторон

4.1. Исполнитель гарантирует оказание услуг в строгом соответствии с ГОСТ Р 51870-2002 «Услуги по уборке зданий и сооружений».

4.2. Исполнитель несет материальную ответственность за ущерб, причиненный им Заказчику и его сотрудникам в процессе выполнения работ, в размере прямых убытков, подтвержденных письменно независимой организацией.

4.3. Заказчик имеет право в любое время проверить качество выполнения работ, и в случае обнаружения отступлений от санитарных норм, предъявить Исполнителю в течение 24 часов письменную рекламацию. Исполнитель обязан в течение согласованного с «Заказчиком» времени за свой счет устранить недостатки.

5. Срок действия Договора

5.1. Договор вступает в силу с момента его подписания представителями обеих сторон и действует до « ___ » декабря 200_ г.

5.2. Если ни одна из сторон не предоставит письменное уведомление о своем намерении расторгнуть Договор за 30 дней до даты окончания действия настоящего Договора, он автоматически пролонгируется на прежних условиях на один календарный год.

- 5.3. Такое письменное уведомление может быть направлено другой стороне в любое время. В этом случае, Договор считается расторгнутым после урегулирования всех финансовых вопросов по нему.
- 5.4. В случае несоблюдения одной из сторон своих обязательств, Договор также может быть расторгнут по инициативе другой стороны с письменным уведомлением за 30 дней до предполагаемой даты расторжения, при условии урегулирования всех финансовых вопросов.

6. Порядок разрешения споров

- 6.1. Любые споры между сторонами связанные и/или вытекающие из Договора, будут решаться сторонами на основе переговоров. В случае недостижения сторонами согласия, спор предается на рассмотрение Арбитражного суда г._____.
- 6.2. Любые Изменения и Дополнения к настоящему Договору считаются действительными и являются его неотъемлемой частью, если они совершены в письменной форме, подписаны надлежащим образом уполномоченными представителями обеих сторон и скреплены печатями сторон.
- 6.3. Настоящий Договор составлен в двух экземплярах, имеющих одинаковую юридическую силу по одному для каждой из сторон.

УДК 347. 634/. 637

ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ НЕПЛАТНИКІВ АЛІМЕНТІВ: ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗІВ

Коваленко А.В., к.ю.н., підполковник міліції

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
проспект Гагаріна, 26, м. Дніпропетровськ, Україна*

У статті досліджуються особливості доказової бази у справах щодо позбавлення батьківських прав осіб, що ухиляються від виконання батьківських обов'язків. Доведено, що злісна несплата аліментів є складовою нехтування та невиконання обов'язків з виховання дитини. Визначено докази, які необхідно надати суду для прийняття рішення, що батько (мати) дитини не просто не сплачує аліменти, а є особою, яка ухиляється від виховання дитини; у першу чергу йдеться про судовий наказ (виконавчий лист) про зобов'язання відповідача сплачувати аліменти на дитину, довідку-розрахунок Державної виконавчої служби, висновок органу опіки та піклування та ін.

Ключові слова: аліменти, докази, батьківські обов'язки, позивач, відповідач.

ЛИШЕНИЕ РОДИТЕЛЬСКИХ ПРАВ НЕПЛАТЕЛЬЩИКОВ АЛИМЕНТОВ: ОСОБЕННОСТИ ДОКАЗАТЕЛЬСТВ

Коваленко А.В.

*Днепропетровский государственный университет внутренних дел,
проспект Гагарина, 26, г. Днепропетровск, Украина*

В статье исследуются особенности доказательной базы по делам о лишении родительских прав лиц, уклоняющихся от выполнения родительских обязанностей. Доказано, что злостная неуплата алиментов является составной пренебрежения и невыполнения обязанностей по воспитанию ребенка. Определены доказательства, которые необходимо предоставить для принятия решения о лишении родительских прав, подтверждающие, что отец (мать) ребенка не просто не платит алименты, а является лицом, уклоняющимся от воспитания ребенка. В первую очередь речь идет о